

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Cegos voluntaris*, per Mossen Lluch.—Sants y festes.—Noticies històriques.—*El B. Ramón Lull, màrtir (acabament)* per D. Antoni Alemany, Pre.—*¡Pobre flor!* (poesia) er D. Tomás Forteza.—*Granerades*, per el sen Garroví.—*France sigle XX*, per un Modernista ranci.—Suum cuique —Anuncis.

CEGOS VOLUNTARIS

EU son els qui sentint passar per devora ells als representants d' Aquell qui digué *Jo som la llum del mon*, en lloch de cridarlos pera que los curin, restan muts preferint la fosca del seu enteniment á les claredats de la sana rahó inspirada p' el vertader sol de Justicia y de Caritat qui may se pon.

Y n' hi ha molts, á betzets, á trau y á balquena de tal casta de desgraciats; y encara fan bèfa dels compassius *oculistes* que s' ofereixen á treuerlos ses busques, ses llaganyes y ses catarates dels uys de les seues ànimes.

Y n' hi ha tan protervos que pretenen anar drets p' els seus camins de perdició y servir de guia als ignorants desgariats. ¡Malanats cegos!

Axí veim, com les societat humanes se tiran dins los avenchs del vici, de la depravació y de l' anarquía universal.

De bades Lleó XIII avisa als *Directors* y Governants de les turbes, á les que els seus explotadors han tret la vista pera que rodin més subjectes als cabrestants y sinies ahont les volen junyides per aprofitar tot son treball.

De bades els expositors del Sant Evangeli claman y protestan contra la ceguedat de tants d' homos qui sofreixen voluntariament la falta de llum en que los deixan els inimichs de la Doctrina de Cristo, per molt que pregonin esgargame llantse que vivim en el sigle de totes les llums.

De bades els que corren aclucats, per les amplexes vies de la llibertat moderna, pegan grufades y se fan jonoyeres y s' esclatan es nás sovint, sovint, contra les pedres y reclaus que hi troban á cada passa.

Y d' aquest modo els homos racionals se fan semblants als muls y als ases que no tenen coneixement.

Ah! si aquests cegos, imitassen al de Jericó, qui tementse de la venguda de Jesús, clamava: Fill de Davit, teniu pietat de mi!.... de cop hi veurían clar, y fugirían de tants de perills com los rodetjan; y agrahirían els bons consells qu' els seus vertaders y sabis protectors los donan; y xalarían vejent y admirant la pura lluentor de les divines veritats; y ajudarían á salvar la nostra pervertida societat, que á forsa d' ombres y de fumassa ha perdut el rumbo, y l' eya per arribar á port de salvació.

¿Fins quant aquests cegos voluntaris duptarán de qui es que pot obrirlós els ulls del enteniment?

¿Fins quant se dexarán enganyar per la malahida cateifa de *curanderos* baladrers, que van á l' arrisch y á la ventura p' els torsuts tiranys d' aquesta vall de llágrimes?....

Il-luminau, Senyor, als qui se troban dins tenebres. Tocaulos el cor á fi de que vos demanin un miracle, y digaulos, piadós: *cegos que no ho voleu ser, ¡ja hi veis!*

MOSSEN LLUCH

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 18.—Dilluns.—S. Simeón, bisbe y mr.
- Dia 9.—Dimars.—S. Conrado, conf.
- Dia 20.—Dimecres *de Cenra*.—S. Lleó, bisbe. (Abstinencia).
- Dia 21.—Dijous.—S. Félix, bisbe.
- Dia 22.—Divenres.—La Cátedra de S. Pere en Antioquia.
- Dia 23.—Dissapte.—S. Florenci, conf.
- Dia 24.—Diumenje ✠ I de *Corema*.—S. Maciá, apl.

TICIES HISTÓRIQUES

Any 1764. Día 22 de Febrer á Tarragona acabá la seua vida mortal don Llorens Despuig, elevat, de la mitra de Mallorca sa patria, al arcabisbat d' aquella ciutat, ahont demostrá son talent y virtuts apostòliques; essent molt devot de la Puríssima Concepció de Maria Santíssima, dispongué qu' el seu cos, després de mort, fos traslladat á Palma y depositat en la capella de la Puríssima a la Catedral, patronat de la seua ilustre familia.

El B. Ramón Lull, màrtir

(Acabament)

QUI no hagués sentit, com Lull, un enamorament tan loco de Cristo, y manco curós de la seua gloria, hauria *rendit bandera*, cayguent defallit en braços de la mòrt. Ben al contrari; quant més contratemps y obstacles, més alé cobrava l' agoserat missioner; els patiments y rigors el rejuvenían; son pit, tot flametjant amor, el deixava cada dia ab més set del martiri: aspiració suprèma de sa vida, terme gloriosíssim y paga ben merescuda de tots los seus afanys y desficiis.

Día 14 d' Agost de 1314, ja féts els 80 anys, surt per darrera vegada d' aquesta illa y s' entorna á Italia y després á les costes africanes; sens deixar may la ploma de ses mans y predicant á tot' hora per hont se vuya; com si res fos prou per esgotar ni minvar les seues energies de porta-veu de la ciencia y missatjer del Evangèli. Arribat un jorn á Bujia, fèu á sebrê an aquells estòls de fanàtics, que l' enrevoltavan, qu' era aquell mateix á ne qui, anys enrera, havían enjogat; y que hi tornava apòsta per demostrarlos la falsedat del *Alcorá* y la sublim grandesa de la religió catòlica. Aquest sant atreviment enfurí y tregué més de punt an els mòros, qui, resòlts á desferse d' un inimich tan temible, el fermaren y feren partir fora mida. Duyt llavonses, com un malfactor, devant la *Sala de justicia*, y condemnat á mòrt, el rossegaren per plaçes y carrés; fins que arribats já an els afòres de la ciutat y lligantlo ben fòrt á una sòca, Ramón, girats an el cèl els seus uys y no cabent en sí de goig, reb del botxí dos còps esgarrifosos de sàbre, que casi el deixaren sens vida. Y per afagitó, aquella envilida turba, sens fre ni llástima, el tapá á pedrades, deixantlo per mòrt y esclafat, dins aquell claper. ¡L' *Amich* es trobava allá ab l' *Amat* y es donavan l' estreta abraçada del amor, l' òscul de pau y amistat per á sempre indestructibles!

Dos mercaders genovesos, qui, tal volta mitj anagats entre aquella gentusa, havían seguit, ab greu dolor, á Lull, camí del seu calvari, obtengut el permís per recullir les sagrades despulles d' aquell màrtir, sens dupte ab lo piadós intent de durse'n tan rich tresòr á son pròpi pahís, el trobaren encare agonitzant; y ab molt de mirament y respecte l' embarcaren, fentse totduna á la vela. Més, altres eran els designis de la Providencia; perque, tot just perderen de vista la còsta, una força irresistible y misteriosa empengué el bastiment cap dret á nostres platjes de mitjorn; y devés les aygos de Cabrera, quant es veuria surgir dins l' horitzónt la badia de Palma, el gran Ramón Lull, en un d' aquests raptos sublins del amor, entregava á Deu la seua ànima..... com si hagués volgués reservar el darrer bateg de son cor per sa dolça y benvolguda pátria. L' estranya nòva de l' arribada de aquella nau impresioná y conmogué fundament la ciutat, que, entre himnes de llahor y triunfals càntichs, mesclats ab llágrimas de péna y alegría, rebé á Porto-Pí els mortals restes del primogènit dels seus grans hòmos; y ab processó lluhidíssima y acompanyament may vist los dugué á depositar en la sacristia del convent de Sant Francesch, perque reposassin més tart en la capella de la Puridat de Maria de dit temple, ahont foren trasladats el 29 de Juny de ' any 1443, dins un rich y monumental sepulcre

gòtich de pédra, que aixecá y dedicá á la benehida memòria del *Il·luminat Doctor* la pietat y patriotisme verament esplèndits de nostres major *)

Els favors del cèl que, seguit-seguit, començá á valer als mallorquins la devoció al màrtir de Bujia, feren ben prést gloriosa la seua tomba, y ab gran fé y confiança anava tothom á ajonoyarse devant aquella urna sagrada, demanant remey per sos mals, consòl y fortaleza en les tribulaciós y desconhòrts de la vida. Aixó per un cap, y endemés l' histórich incendi de la sacristia dels franciscans, que reduí tot el paramént á un caramull de caliuera y cenres, fòra la caixa de fust ahont se guardavan els òssos del Benaventurat, que no va rebrê ni la més petita senyal de sacorrada; y sobre tot, els miracles que, per la seua intercessió, obrava Deu á favor dels fíys d' aquesta privilegiada tèrra, donaren tal empenya y creixensa á la devoció y entusiasme que já sentia Mallorca per tant sant y egrègi compatrici, que mogueren els Pontífices de l' Iglesia á permetrê el seu culte, molt abans de la seua beatificació. Més envant, la Santedat de Lleó X, per legalisar y posar les coses á punt, no sòls aprová y alabá tot lo fet, sino que va permetre que 's celebrás cad' any la seu fésta el día 29 de Novembre; y darrerament l' immortal Pío IX, *el Pontífice de L' Inmaculada*, qual mistèri ab tant de bri y fòch havia defensat y enaltit el penitent de Randa, li concedí missa y reso pròpis y els honors de *Beato*. D' aquesta manera la santedat heròica y portentosa sabiduria de Ramón Lull, per llarch temps combatudes y escarnides, quedavan ben comprovades y *estil·lades*; quant l' Iglesia Nostra Mare, que no es vaivera, com el criteri del homos; que tot heu pésa just y ab balança fina y va sempre ab pèus de plom, no duptá cap mica en sagellar, ab la nòta més alta y legítima la seua grandesa, pujantlo al honor senyaladísim dels altars.

* * *

Y de mitjant centuria passada ençá, masse sab tothom que Mallorca casi res ha fet per honrar y glorificar la santa memòria del més gran de sos fíys. ¿Qué 'n roman d' aquella antiga devoció al màrtir invicte? ¿Qué 'n queda d' aquell entusiasme y noble orgull que per èll sentian els nostres antepassats? A nes pás que anám no crech gens arriscat assegurar que cada dia serán més de conte els vertaders aymadors y devòts del Beato. Y no estranyem lo que passa, per més que se'n dólga y se'n llament tot bon mallorquí, ... si es que tants de graus marca, á l' hora present, es *termómetro* des nostro patriotisme. Sa rahó es clara: mos contentám no-més ab esser admiradors y panegiristes de Lull y no volem tenir ben present que sòls la fé, y res pús, *aixeca en pes les montanyes*, segons es llenguatje de l' Escriptura Santa. Volem assentar, demunt arena fluxa, lo que no pòt aguantarse per cap estil si no té per fonamént l' ordre sobrenatural. Pena fa es pensarhi y més pena encare haverho de confesar; péro es un fét tristíssim que está ben á la vista. Son molts els fíys de Palma que fins y tot desconeixen el nòm d' aquest gran sant y sabi; moltíssims els qui no saben ahont jèhuen els seus òssos; á milenars els qui, tenintne noticia no s' han presa may la molestia de visitar, al ménos per curiositat, aquell

(*) En el número del 30 de Juny, si Deu ho vèl, publicarem l' hermós trabay fantasiat «Descripció de l' entrega y rebuda del cadáver de R. Lull», de nostron volgut amich D. Salvador Galmés, que obtingué prèmi en el primer Certámen del Seminari. (N. de R.)

sepulcre. Ja no parlém de la part forana, de tantes viles y llogarets, ahont, trèt dels contadíssims devòts y entusiastes de Ramón Lull, casi ningú en sab palada de la miraculosa vida y sublim martiri d'aquell gran gèni y gran sant del sigle XIII. ¿Que hi fa idó que 's parli y s' escriga sovint per posar de relléu la seua grandesa y santedat; que tothom convenga en que es arribada s' hòra de fer qualque cosa de profit; que'n porém estar empagahits de no haver pagat encar'are el sagrat deute que ab l' *Il-luminat Doctor* té contrèt la seua pàtria, si després de parlarne mos quedám sempre á ses mateixs? Enhorabòna que s' alcás prést, ben prést, el monument arquitectònich en que 's pensa fa tant de temps. Molt seria que féssem tot lo que estás en la nostra má, per dur á cap un projecte tan hermós; péro, es precis no olvidar lo principal: que Lull primé qu' un gran sabi fou un gran sant; que la seua gegantina y maravellosa ciencia fou una derivació y manifestació de la gracia divina; y, per dirho ab un mot que les coses santes s' han de tractar *santament*. Perdent aixó de vista, no prenint aquést punt de partida, rés porem fer que sia de profit.

Començém, abans de tot, per tenirli la fonda y ardenta devoció que 'ls sentiments de fe y pàtria mos imposan; y tampòch vulguem deixar p' els qui vendrán darrera la santa y piadosa empresa de la Canonisació del Beato. Perque, no heu duptem, la verdadera glorificació de Ramón Lull demunt la tèrra tan sòls pòt venir de l' Iglesia, quant l' oracle infal·lible de la veritat diga d' èll la darrera y definitiva paraula, escrivint ab lletres d'or el seu nòm en el catálech dels Sants. ¡Y qui sab si an es costat mateix del Príncep dels teólechs y Angel de les escòles Sant Thomás d' Aquino y del Aguiladels doctors y Sòl de l' Iglesia Sant Agustí! Y mentres vaja creixent y florint per tot arreu la devoció al mártir, y una vòlta començada, ab vertader empenyo y general aplaudiment y cooperació, la tasca del procés, pensém llavonses, d' una manera formal, en dur á s' enfront el projecte de monument; si es que, per nostra afronta y dissòrt, aquest bell *despertament de lulisme*, iniciat ab les acabayes del sigle XIX, no ha d' essè la darrera revivaya des nostro já migrat patriotisme. Y quant, per motius molt dignes de ser atesos, no li poguéssim donar per bassaménta els penyalars altívols de Randa, santificats ab l' estatje del ínclit Lull, perque desde 'l curucull d' aquella històrica montaya puga escampar la seua mirada protectora, per damunt la nostrá roqueta, tota voltada de mar blava, bé prou mos podríam contentar ab que embellís la ciutat de Palma, ahont nasqué el gran patrici, un monument de proporcions més modestes, que sens deixar d' esser una verdadera jòya del art, mos recordás á tot'hora les seues virtus y proeses. Y si á tant arribás la nostra ventura que no s' hagués de fondrè còm la bòyra, tot quant s' ha fèt de alguns mesos en aquesta banda, y dins breus anys poguéssim veure *crystalisat* el pensament, aixó no ajudaria pòch á desxondir y fer reviure, en aquesta hermosa tèrra, els grans sentiments de fé y pàtria que tant brillaren en aquella ànima vertaderament geganta.... y avuy mitx ensopits, per no dir esbravats, dins la bascosa calitja d' indiferentisme relligiós que tot heu gèla y corseca y per tot arreu mos abrusa.

ANTÒNI ALEMANY, PRE.

Andraig-Janer-1901.

POBRE FLORI

Floreta delicada
De fulla virolada
En ta naxensa del jardí cullida,
Lo plor de m' estimada 't dava vida.

Pobre poncella! per banyar tes fulles
Lo broll de mes pipelles sobraría;
Mes, gaya flor, no 'l vulles,
Ben tost lo seu ardor te panciría!

Axis lo plor sagrat que la fè engendra
Novella vida dona y esperanga,
Y 'l plor qu' 'l dupte llansa
Nodreix a dins el cor gelada cenra.

† TOMÁS FORTEZA

Barcelona 15 Maig 1871.

GRANERADES

El Diario de Mallorca s' altre día deya:

«Hace algunas semanas llamamos la atención de quien corresponde acerca del hecho de permanecer estacionados en la calle de la Bolseria frente á la de Cererols varios grupos de soldados que todas las tardes de seis á siete, poco más ó menos, impiden casi por completo el tránsito por aquel punto especialmente cuando el tranvía pára con objeto de que bajen los pasajeros. Como dichos soldados se permiten además ciertas libertades que no importa consignar, pero que son frecuentísimas, suplicamos por segunda vez la corrección de este abuso.»

Noltros estám cansats de veure ses arriesses dels soldats mallorquins per mitx des carrés, y de ohir els *mé... en Dios!* dels forastés.

Y les autoridats militars? Es día que un soldat d' aquells insulti sa criada de qualque *majó*, per ventura s' hi posará remey, si aquest s' en tem, y no 'n fá tant poch cás com dels *suelos del Diario de Mallorca....* y dels nostros.

* * *

Costúms grosseras: es la d' escopir p' en terra á dins l' iglesia, com si fossen en mitx de Plassa, tenguent manco consideracions á la Casa del Senyor que á les cases dels homos. Qualque vegada heu pagan els faèls, cuant s' ajonoyan ó s' atracan n'els banchs.

Nota. (S' autor d' aquest *suelto* s' inspirá en una escopinada que li embrutá es mocadó, havent-se ajonoyat sense mirar antes entèrra, com deuen haver de fer ses persones previsores, en aquests temps de tanta educació).

Item més: tampoch es decent posar els capells demunt les *aras* dels altars dins les iglesies. Els que tal fan ¿comportarian que los posasin sobre ses taules del manjar? ¡Ja es hora, senyors Rectors de que á tant de grosers abusos, s' hi pòs remey!

Item més: Ara que vé sa Corema, no haurían de comportá que ses beates mossones, ni ses fadrines veyardes, ni ses mares y tías, ni cap dona s' assegan en els banchs dins les iglesies mentres hi haja homos drets per falta de lloch.... y elles tenen ses cadiretes baix de ses faldes.

¡Un poch de vergonya es bona, senyores donòtes, dones y donetes!

* * *

Mos escriuen d' una vila de's plá:

«No diguen que es carnaval no sia un temps devertit; jó no sé á ciutat lo que passa, pero, lo qu'es en el meu poble, reim y folgam de bon de veres, Per primera: ja fá un més que tots els atlots de la vila mos donan cada día una serenata, amb còrns y esquellas; y en trobà porta oberta mos obsequian amb rosquillas de jèrra rompuda ó de pasta de ribell vey. Més envant mos farán qualque moxonía, amb un manat d' ortigas, ó mos entebenarán amb un òu nial, ó mos matarán sas arnas amb una xeringada d' aygo freda. Rés; un torment per cada sentit; y qui no vol pols que no vaja á s' éra.

—Però y s' escòla d' *adúlteros*?—Hi veuen corrê sas rátas.—Y ses autoridats?—Esperant que sa Corêma hi posará remey.»

Teniu paciència sant hòmo: tot se compondrá ab una bona aygo. EL SEN GARROVÍ.

France sigle XX

(Casi traducció de J. F. Bremon)

Volguent salvar á France de la *reacció*,
Un Ajuntament d' aquella nació
En los seus passetjos, temples y carrés
No hi vol sacerdots per lo.... baladrés;
Ha privat els ciris, misses y pregaries,
Y el tocar campanes, per innecessaries,
Y, mentres desterra als hàbits y còtes,
Dexa anar ailouré masons y *cocottes*,
Juhèus y anarquistes, y la pilleria
Que á raijs s' hi escola; y, de bell de día,

Ells van fent pareyes demunt bicicletes
Amb elles que còalcan arregussadetes....

ADICIÓ

Dins París, qu'en diuen d' Europa el cervell
Y es inmensa sitja d' escòria y bordell,
Fa temps comensaren exposant desnües,
Al públich, estátues indecents y crües....

.....
Axí, dins la Llonja de Palma ja n' hi ha,
Profonant la sala d' aquell palau-temple.
Si 'ls que mos governan donan tal ecsemple,
Y los aplaudeixen..... ¡Lo demés, vendrá!

UN MODERNISTA RANCI.

SUUM CUIQUE

La suscripció, abierta en el *Diario de Mallorca*, para costear y regalar un bastón de mando á nuestro Excmo. Sr. Gobernador, merece el apoyo de cuantos mallorquines se precian de estimar la rectitud, la honradez y la moralidad mostradas y defendidas por dicha autoridad. Por esto en la lista de suscriptores, aparecen los nombres de caracterizados católicos, sin distinción de sus ideas políticas, entre los anónimos que tal vez fueron víctimas del *juego*, y hoy, gracias á la persecución sin tregua que por orden del Sr. D. Rafael A. Serix se ha hecho á tan desastroso vicio, demuestran siquier con modestas ofrendas, su justo agradecimiento.

MALLORCA DOMINICAL aplaude la idea que tuvo el apreciable colega, y nuestros redactores y colaboradores se honran contribuyendo con sus respectivos óbolos á la realización de dicho obsequio.

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, perque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat públich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des públich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

Portella, 16—DIRECTOR, D. Eusebio Pascual.

Gran Establecimiento Nuevo de S. José

DE

IGNACIO FIGUEROLA

BRONDO esquina BORNE

Gran rebaja de precios por final de temporada

CAPAS confeccionadas.

PAÑOS para capas.

» » vestido.

Gergas en todas clases y colores.

GENEROS de algodón, novedad para vestidos de Señora.

ALFOMBRAS, Tapicerías, yutes y stors.

Camisería—Corbatería.—Paraguas—Bisutería.

ESPECIALIDAD EN TELAS BLANCAS

Ojo—Venta de retazos—Ojo

